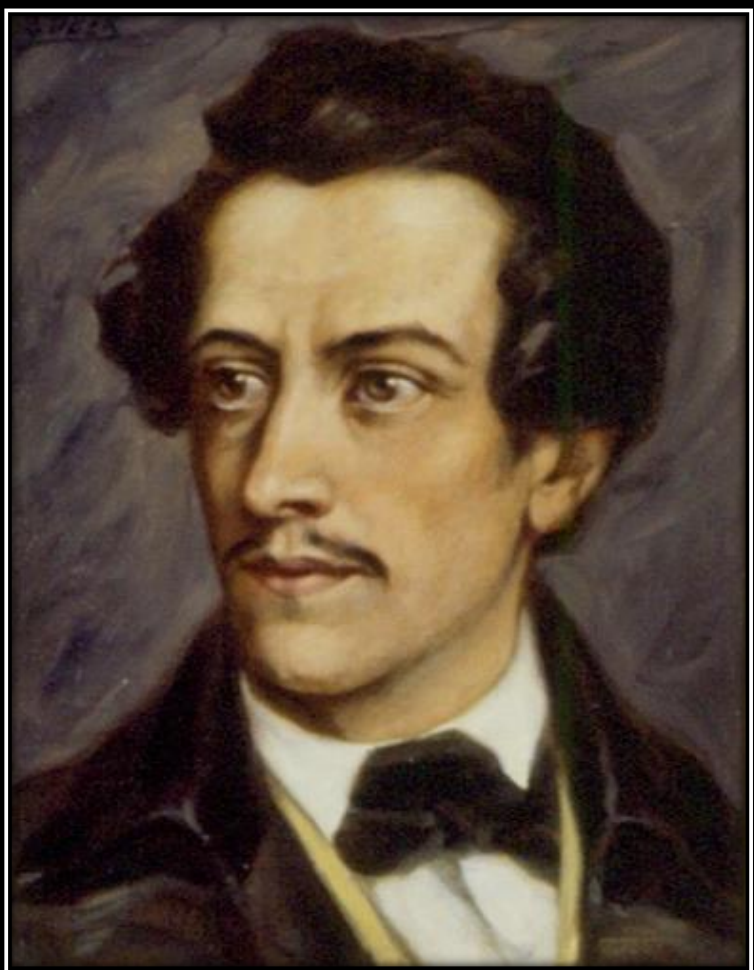

KORDIAN
JULIUSZA
SŁOWACKIEGO

Dylematy egzystencjalne Kordiana

JULIUSZ SŁOWACKI

○ [https://ninateka.pl/
audio/alina-
kowalczykowa-
zapiski-ze-
wspolczesnosci-1-5](https://ninateka.pl/audio/alina-kowalczykowa-zapiski-ze-wspolczesnosci-1-5)

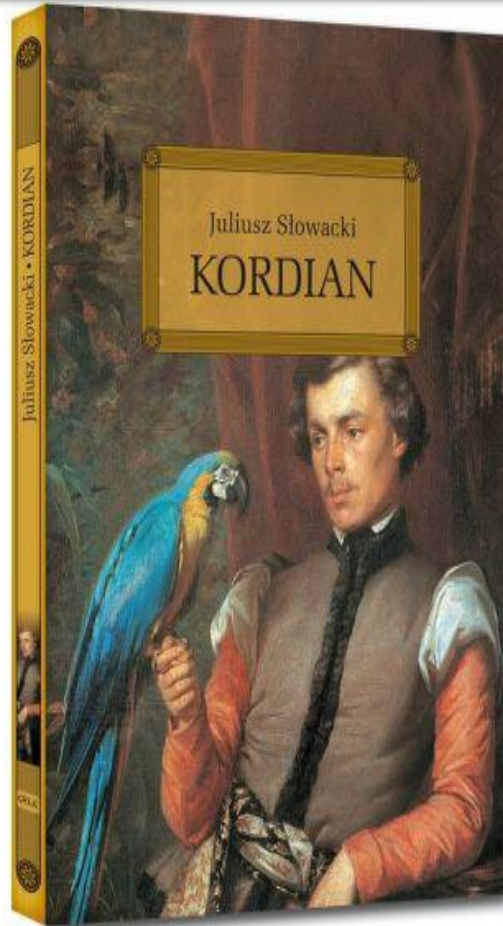
Wysłuchaj gawędy
o Juliuszu Słowackim

TYTUŁ

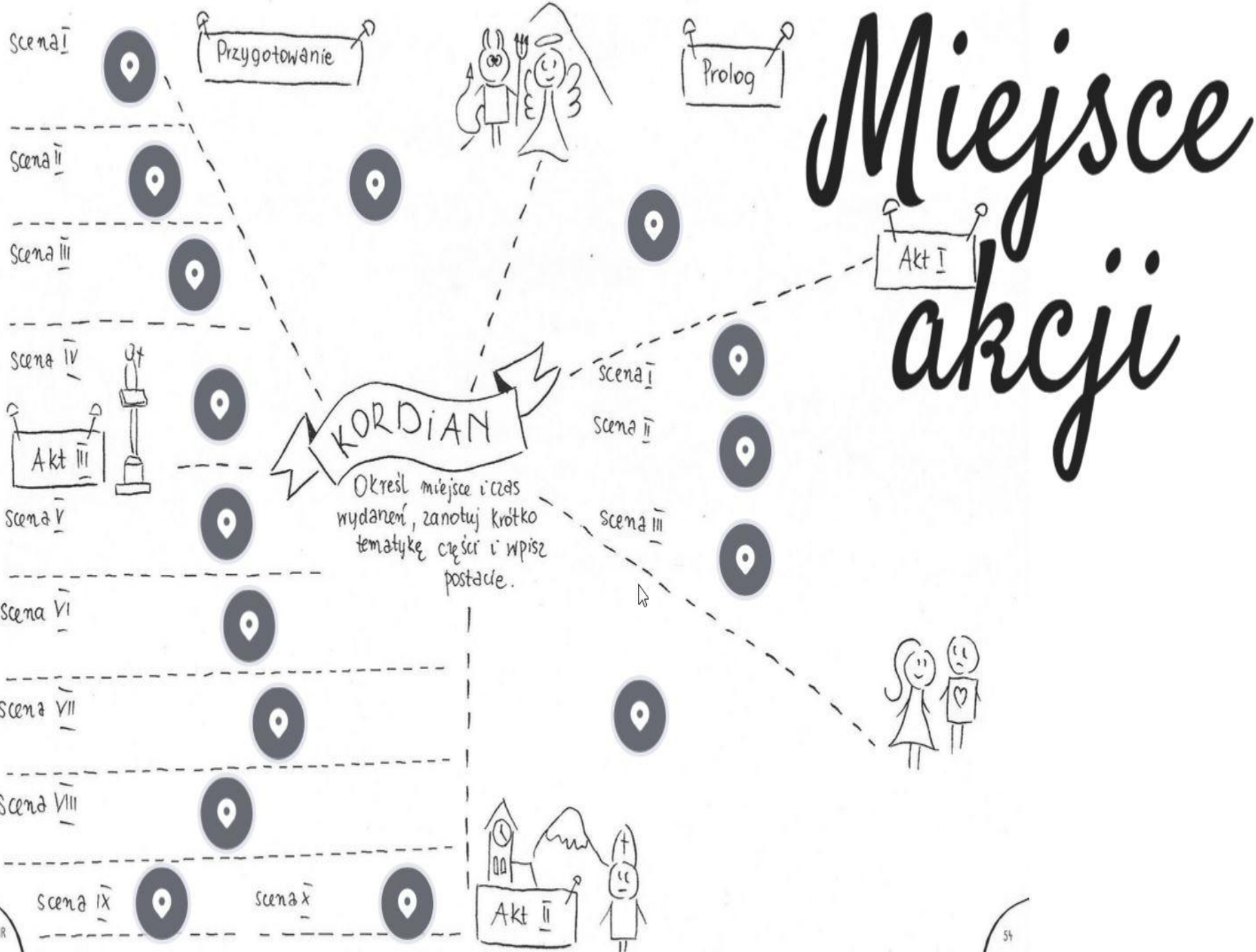
Pełny tytuł dramatu brzmi „Kordian. Część pierwsza trylogii. Spisek koronacyjny”.

1. Kordian - jest to imię głównego bohatera dramatu.
2. Część pierwsza trylogii - ta część tytułu świadczy o zamiarze kontynuacji losów Kordiana przez autora.
3. Spisek koronacyjny - na kanwę wydarzeń w utworze wybrał Słowacki fakty historyczne. Jednym z nich jest m.in. koronacja cara Mikołaja I na króla Polski. Sam spisek to zmowa mająca na celu zamach na cara i jego rodzinę.

CZAS AKCJI

- **PRZYGOTOWANIE** - 1799 rok, dnia 31 grudnia w nocy;
- **PROLOG** - czas nie jest określony;
- **AKT I** - prawdopodobnie na początku lat 20. wieku XIX;
- **AKT II** - rok 1828;
- **AKT III** - rok 1829.

Miejsce akcji

Scena I plac przed Zamkiem Królewskim w Warszawie
Osoby: Stawek, żołnierze, szlachta, cesarski kłusownik

Przygotowanie

noc sylwestrowa
31 XII 1793r. - w Karpatach
w grobie Twardowskiego
Siatan szwarcza przywódca powstania listopadowego

Prolog

Wypowiedzi trzech osób:
1. Pierwsza osoba: poeta ma Tagore' b'dl po stracie wolności
2. Druga osoba: apokaliptyczna wizja współczesnej rzeczywistości
3. Trzecia osoba: prawdziwa poezja jest ponadczasowa, pozwala zachować świadomość narodową

Akt I

Scena II w Warszawie
Akt - zaproszenie cara na króla polskiego
Car, Prymas, kanclerz, lud

Scena III plac przed Zamkiem Królewskim w Warszawie
Osoby: Stawek, szlachta, mierzyni

Scena IV podwamy łochy w ułkości sw. Jana, groby królów.
Osoby: Prezes, ksiądz, Polkowicz, Stawek, Spichowski

Scena V łazienka w zamku królewskim.
Osoby: Kordian, Sprack, Imaginacja, Widmo, Diabeł, Car

Scena VI szpital dla chorych psychicznie
Osoby: Kordian, doktor, dozorca, dwaj wianiaci, wielki książę Konstanty, żołnierz

Scena VII plac saski w Warszawie
Osoby: Kordian, Car, książę Konstanty, generałowie, żołnierze i tacy

Scena VIII izba klasztorna zamknięta w wiezieniu, celi.
Osoby: Kordian, ksiądz, Gregorz, Oficer

Scena IX pokój królewski w zamku
Osoby: Car, wielki książę, Kordian, pluton żołnierzy, lud

KORDIAN

Określ miejsce i czas wydania, zanotuj krótko tematykę części i wpisz postacie.

Scena I osoby: Kordian, stuga Gregorz
Kordian zastanawia się nad sensem swojej egzystencji.

Scena II ogród w posiadłości Kordiana
Osoby: Kordian, Laura, Gregorz
Kordian postanawia popełnić samobójstwo.

Scena III pokój Laury
Osoby: Laura, Polkowicz, Gregorz.

Laura niepokoje się o Kordiana.
Gregorz przynosi wiadomość, że "paniec" się zastrelił.

1. rok 1823 Wędnice.
Scena 4 Janes Park w Londynie
Osoby: Kordian, Dozorca

2. Scena w Dover, nad morzem
Osoby: Kordian, cytający króla Leora
Scena ze wiosłowej wili, potem na drodze
Osoby: Kordian, wielebna

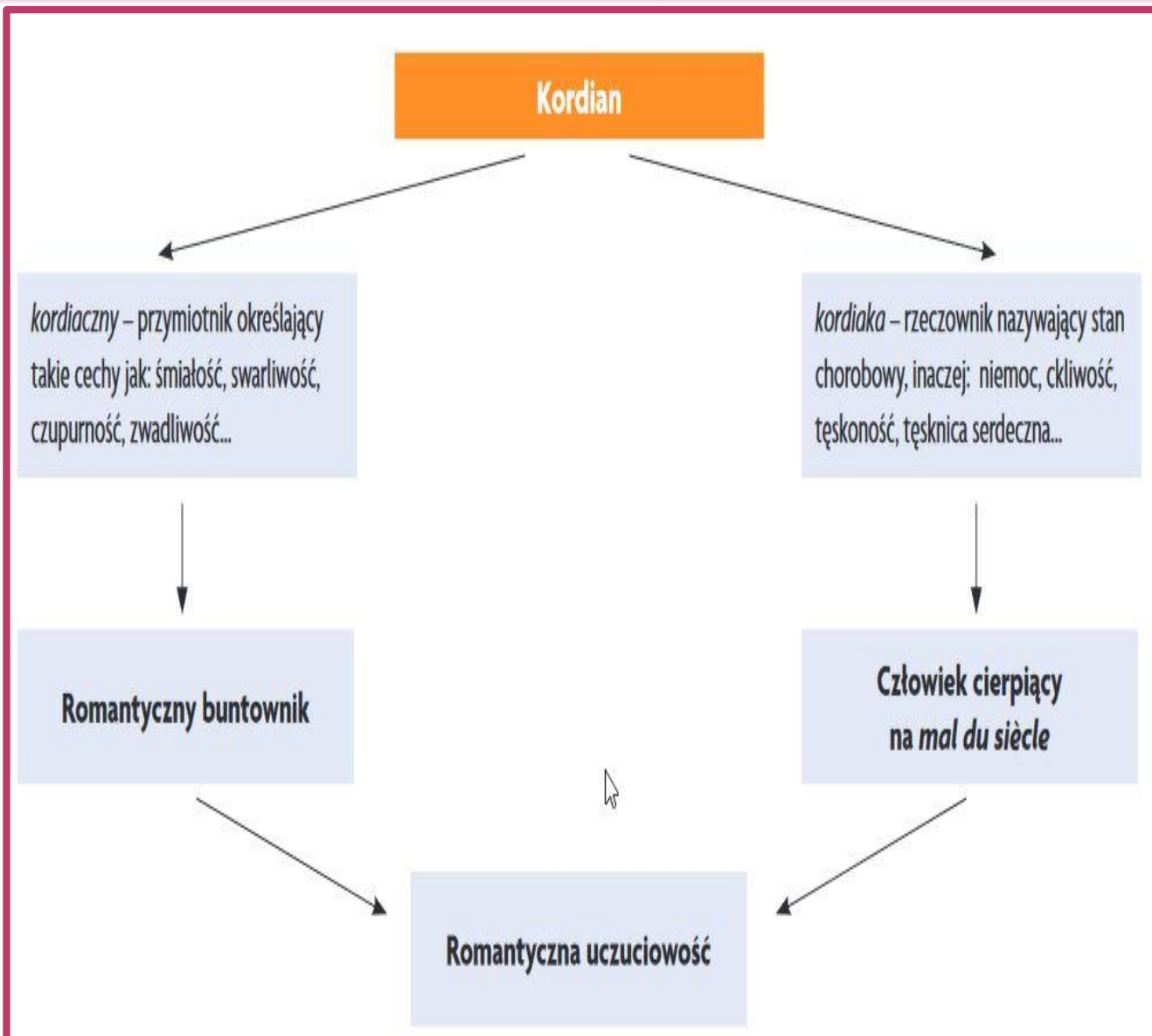
3. Scena w sali w karyhanie
Osoby: Kordian, Papież, papuga, odwieczny
Scena na Mont Blanc
Osoby: Kordian

4. Scena w domu
Osoby: Kordian
- czuje się bliżej Boga
- przycyna rozterki
- duchowaty prętom

Akt II

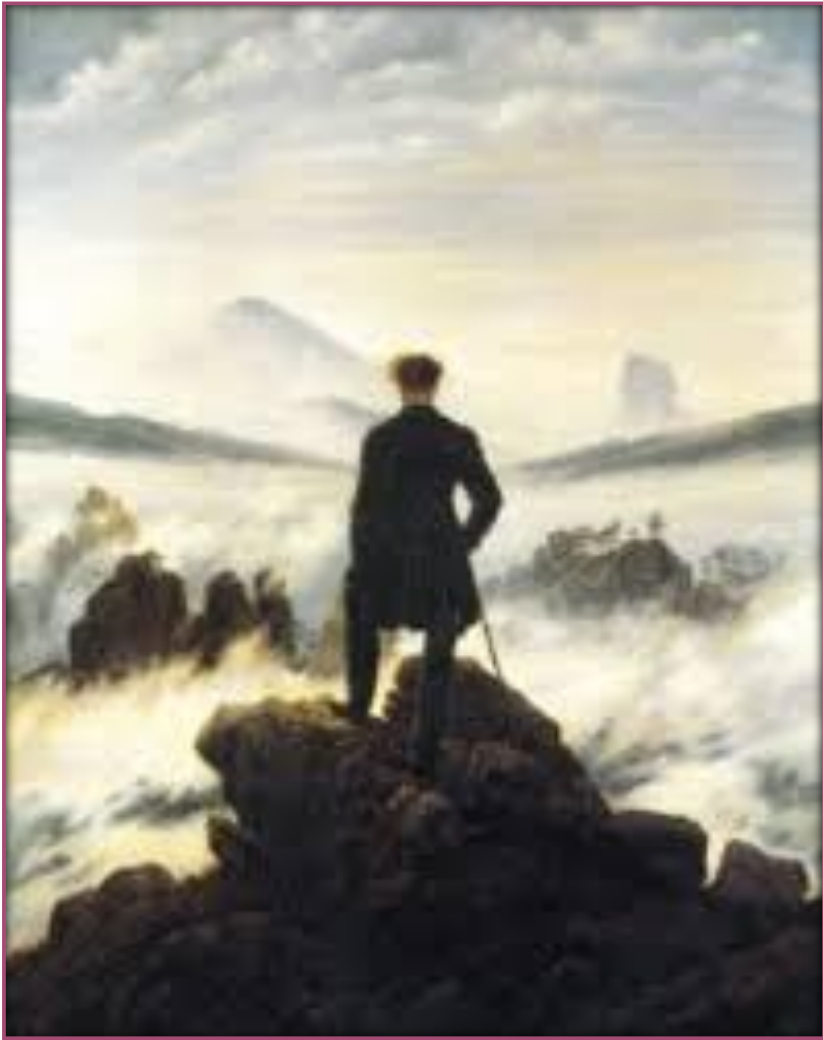
IMIĘ BOHATERA

Jego imię może pochodzić:

- od łacińskiego słowa **cor**, **cordis** - **serce**, **co** wskazywałoby na osobę kierującą się sercem, o ogromnej wrażliwości,
- jako podobieństwo brzmienia imienia Konrad - aluzja do „Dziadów” Adama Mickiewicza

DZIEJE KORDIANA

<https://learningapps.org/display?v=pcf hazohk20>

SCENA I

Kordian, młody 15-letni chłopiec, leży pod wielką lipą na wiejskim dziedzińcu, GRZEGORZ, stary sługa, nieco opodal czyści broń myśliwską. Z jednej strony widać dóm wiejski, z drugiej ogród... za ogrodzeniem dziedzińca staw, pola – i lasy sosnowe

KORDIAN

zadumany

Zabił się – młody... Zrazu jakaś trwoga
 Kładła mi w usta potępienie czynu,
 Była to dla mnie posępna przestroga,
 Abym wnet gasił myśli zapalone;
 Dziś gardzę głupią ostrożnością gminu,
 Gardzę przestrogą, zapalam się, płonę,
 Jak kwiat liśćmi w niebo otwartemi
 Chwytam powietrze, pożeram wrażenia.
 Myśl Boga z tworów wyczytuje ziemi
 I głązy pytam o iskrę płomienia.
 Ten staw odbite niebo w sobie czuje
 I myśli nieba błękitem.
 Ta cicha jesień, co drzew trzęsie szczytem,
 Co na drzewach liście truje
 I różom rozwiewa czota,
 Podobna do śmierci anioła,
 Ciche wyrzekła słowa do drzew: Gińcie drzewa!
 Zwiędły – opadły.
 Myśl śmierci z przyrodzenia w duszę się przelewa;
 Posępny, tęskny, pobladył,
 Patrzę na kwiatów skonanie
 I zdaje mi się, że mię wiatr rozwiewa.
 Cicho. Słyszę po łąkach trzód błędnych wołanie.
 Idą trzody po trawie chrzęszczącej od szronu
 I obracają głowy na niebo pobladłe,

Jakby pytały nieba: «Gdzie kwiaty opadłe?
 Gdzie są kwitnące maki po wstęgach zagonu?»
 Cicho, odludnie, zimno... Z wiejskiego kościoła
 Dzwon wieczornych pacierzy dźwiękiem szklannym bije,
 Ze skrzepłych traw modlitwy żadnej nie wywoła,
 Ziemia się modlić będzie, gdy słońcem ożyje...
 Otom ja sam, jak drzewo zwarzone od kiści,
 Sto we mnie żądz, sto uczuć, sto uwiędłych liści;
 Ilekroć wiatr silniejszy wionie, zrywa tłumy.
 Celem uczuć – zwiędnięcie; głosem uczuć – szumy
 Bez harmonii wyrazów...
 Niech grom we mnie wali!
 Niech w tłumie myśli jaką myśl wielką zapali...
 Boże! zdejm z mego serca jaskółczy niepokój,
 Daj życiu duszę i cel duszy wyprorokuj...
 Jedną myśl wielką roznieć, niechaj pali żarem,
 A stanę się tej myśli narzędziem, zegarem,
 Na twarzy ją pokażę, popchnę serca biciem,
 Rozdzwonię wyrazami i dokończę życiem.

po chwili

Jam się w miłość nieszczęsną całym sercem wsączył...

[...]

KORDIAN

Ten głos rozwiewa złote zapału świtanie.
 Zamknięty jestem w kole czarów tajemniczem,
 Nie wyjdę z niego... Mogłem być czymś... będę niczem...

STAN PSYCHICZNY KORDIANA - KARTA PRACY

Cytaty z *Ballady o Sympie* i *Ballady o Kordianie* wybrane z tomu *Ballady i wiersze* wydana przez Bibliotekę Uniwersytecką w Białymostku.

Cytat	Stan psychiczny bohatera
<p>Zabił się – młody... Zrazu jakaś trwoga Kładła mi w usta potępienie czynu; Była to dla mnie posepna przestroga, Abym wnet gasił myśli zapalone</p>	
<p>Dziś gardzę głupią ostrożnością gminu, Gardzę przestroga, zapalam się, płonę Jak kwiat liściami w niebo otwartemi Chwytam powietrze, pożeram wrażenia.</p>	
<p>Myśl Boga z tworów wyczytuję ziemi I głązy pytam o iskrę płomienia. Ten staw odbite niebo w sobie czuje I myśl nieba błękitem.</p>	
<p>Myśl śmierci z przyrodzenia w duszę się przelewa; Posepny, tęskny, pablady, Patrzę na kwiatów skonanie I zdaje mi się, że mię wiatr rozwiewa.</p>	
<p>Otom ja sam jak drzewo zwarzone od kiści, Sto we mnie żądz, sto uczuć, sto uniewiedłych liści Ilekroć wiatr silniejszy wionie, zrywa tłumy.</p>	
<p>Niech grom we mnie wali! Niech w tłumie myśli jaką myśl wielką zapali...</p>	
<p>Boże! zdejm z mego serca jaskótczy niepokój, Daj życiu duszę i cel duszy wyprorokuj... Jedną myśl wielką roznieć, niechaj pali żarem, A stanę się tej myśli narzędziem, zegarem,</p>	

KARTA PRACY

<p>Na twarzy ją pokażę, popchnę serca biciem, Rozdzwonię wyrazami i dokończę życiem.</p>	
<p>Jam się w miłość nieszczęsną całym sercem wsączył...</p>	

Cytat	Stan psychiczny bohatera
<p><i>Zabił się – młody... Zrazu jakaś trwoga Kładła mi w usta potępienie czynu; Była to dla mnie posępna przestroga, Abym wnet gasił myśli zapalone</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • przeżywa samobójczą śmierć młodego człowieka (nie wiemy, czy znajomego, czy bohatera literackiego) • początkowo przeraża go samobójstwo • śmierć młodego człowieka postrzega jako przestrogę dla siebie, próbuje zapanować nad swoimi emocjami
<p><i>Dziś gardzę głupią ostrożnością gminu, Gardzę przestrogą, zapalam się, płonę Jak kwiat liśćiami w niebo otwartemi Chwytam powietrze, pożeram wrażenia.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • z czasem zaczyna rozumieć decyzję samobójcy • gardzi asekuracyjną postawą zwykłych ludzi, pożąda silniejszych wrażeń • indywidualista, odmieniec
<p><i>Myśl Boga z tworów wyczytuję ziemi I głazy pytam o iskrę płomienia. Ten staw odbite niebo w sobie czuje I myśl nieba błękitem.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrażliwy na piękno przyrody • dokonuje uduchowienia natury, w jej tworach dostrzega przejawy istnienia Boga, mistyczne znaki • refleksyjny – docieka natury rzeczy

<p><i>Myśli śmierci z przyrodzenia w duszę się przelewa;</i></p> <p><i>Posępny, tęskny, poblady,</i> <i>Patrzę na kwiatów skonanie</i> <i>I zdaje mi się, że mię wiatr rozwiewa.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • zatrauwa go myśl o wszechobecności śmierci w świecie, śmiertelność w przyrodzie każe mu myśleć o własnej nieuchronnej śmierci • przepełniają go smutek, melancholia • silnie odczuwa ulotność własnego istnienia
<p><i>Otom ja sam jak drzewo zwarzone od kiści,</i> <i>Sto we mnie żądz, sto uczuć, sto uwiędłych liści</i> <i>Ilekroć wiatr silniejszy wionie, zrywa tłumy.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • targają nim ambiwalentne pragnienia i uczucia • żyje w stanie napięcia emocjonalnego • jego emocje są skrajne, potrafią się zmienić w jednej chwili
<p><i>Niech grom we mnie wali!</i> <i>Niech w tłumie myśli jaką myśl wielką zapali...</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • pragnie, aby porwała go wielka idea • dostrzega, że ta różnorodność idei, które kłębią się w jego umyśle, powoduje chaos, z którego ostatecznie nic konkretnego nie wynika, jest jałowy • chciałby, aby nastąpił jakiś przełom w jego życiu
<p><i>Boże! zdejm z mego serca jaskółczy niepokój,</i> <i>Daj życiu duszę i cel duszy wyprorokuj...</i> <i>Jedną myśl wielką roznieć, niechaj pali żarem,</i> <i>A stanę się tej myśli narzędziem, zegarem,</i> <i>Na twarzy ją pokażę, popchnę serca biciem,</i> <i>Rozdzwonię wyrazami i dokończę życiem.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • prosi Boga o ukojenie • pragnie znaleźć w życiu cel, któremu mógłby się poświęcić • jest gotów do działania i oddania życia w jakimś celu, ale nie umie dostrzec w niczym sensu
<p><i>Jam się w miłość nieszczęsną całym sercem wsączył...</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • przeżywa nieszczęśliwą miłość • oddał się jej totalnie

Zagadnienia poruszane przez bohatera w monologu – cytaty

Charakterystyka bohatera

Kordian a ludzie

Dziś gardzę głupią ostrożnością gminu...

- duma (romantyczne poczucie wyjątkowości),
- sceptycyzm wobec sądów, opinii innych ludzi.

Kordian a natura

*Jak kwiat liśćiami w niebo otwartemi / Chwytam powietrze, poze-
ram wrażenia...*

I głazy pytam o iskrę płomienia...

Ten staw odbite niebo w sobie czuje / I myśli nieba błękitem.

Ta cicha jesień /... / podobna do śmierci anioła...

Czuję, że mnie wiatr rozwiewa...

- dostrzeganie analogii między sobą a światem natury,
- przekonanie, że natura kryje w sobie życie niedostępne racjonal-
nemu poznaniu,
- przeświadczenie, że natura jest bytem żyjącym (czującym),
- dostrzeżenie istnienia w naturze mrocznych sił warunkujących
istnienie innych bytów,
- utożsamienie natury ze śmiercią,
- odkrycie własnej śmiertelności.

Zagadnienia poruszane przez bohatera w monologu – cytaty

Charakterystyka bohatera

Kordian a religia

Myśl Boga z tworów wyczytuję ziemi...

*Dzwon wieczornych pacierzy /.../ Ze skrzepłych traw modlitwy
żadnej nie wywoła, / Ziemia się modlić będzie, gdy słońcem ożyje..*

- wiara w to, że natura jest bytem stworzonym przez Boga (kontemplacja natury sposobem poznania istoty Boga),
- romantyczny panteizm,
- sceptyczny stosunek do tradycyjnej religijności.

Kordiana refleksja o życiu

I zdaje mi się, że mię wiatr rozwiewa.

Otom ja sam...

Sto we mnie żądz, sto uczuć, sto uwiędłych liści...

*Celem uczuć – zwiędnienie; głosem uczuć – szumy / Bez harmonii
wyrazów...*

Boże! Daj życiu duszę...

- poczucie nietrwałości (śmiertelności),
- samotność,
- przekonanie o wewnętrznym bogactwie skonstrastowane z odczuciem spóźnienia się w realizacji marzeń,
- życiowe zagubienie się bohatera,
- pragnienie posiadania celu życia (szukanie oparcia w Bogu),
- doświadczenie „ból świata”.

JASKÓŁCZY NIEPOKÓJ I HAMLETYZM KORDIANA

Jaskółczy niepokój, inaczej Weltschmerz, to ból egzystencjalny, który odczuwa nieprzeciętnie wrażliwy człowiek wobec niedoskonałości świata.

Przejawami jaskółczego niepokoju są:

- ◉ rozedrganie emocjonalne,
- ◉ stan smutku, depresji, apatii, melancholii, nad którymi bohater nie panuje, a które często prowadzą do próby samobójczej.

Weltschmerz był charakterystyczny dla bohaterów romantycznych, zwłaszcza niemieckiego nurtu Sturm und Drang - inaczej „choroba wieku”, „ból istnienia”. Klasycznym przykładem bohatera przeżywającego męki jaskółczego niepokoju jest Werter.

- ◉ Hamletyzm - postawa wahania, ciągłego niezdecydowania.

TOWARZYSZE KORDIANA W I AKCIE

- Sługa, Grzegorz, opowiadając rozmaite historie, bezskutecznie próbuje wlać zapał w serce młodego człowieka.
- Laura nie rozumie rozterek młodzieńca, traktuje go z wyższością, wypowiada się o nim ironicznie

FUNKCJA OPowieści GRZEGORZA

[O Janku, co psom szyl buty...]	Wspomnienie wyprawy do Egiptu	Historia Kazimierza
gatunek opowieści i jej nastrój		
<ul style="list-style-type: none"> – powiastka dydaktyczna w stylu XVIII-wiecznych opowieści; – żartobliwość historyjki. 	<ul style="list-style-type: none"> – gawęda żołnierska; – rubasznosc stylu. 	<ul style="list-style-type: none"> – wspomnienie byłego Sybiraka; – powaga, dramatyzm.
fabuła – sens dosłowny		
<ul style="list-style-type: none"> – historia Janka, który dzięki przypadkowi i własnemu sprytowi zyskał posadę na dworze królewskim. 	<ul style="list-style-type: none"> – opowieść przedstawiająca jeden z epizodów wyprawy Napoleona do Egiptu (bitwa pod piramidami). 	<ul style="list-style-type: none"> – dzieje Kazimierza, młodego oficera, w świetle tragicznych losów internowanych żołnierzy.
bohaterowie opowieści		
<ul style="list-style-type: none"> – Janek (prosty chłopak z ludu); – nieprzykładający się do nauki; – zaradny, samodzielny, sprytny; – wykorzystując okazję, staje się dworzaniem; – umiejętność szycia <i>butów psom</i> staje się sposobem na dostatnie życie. 	<ul style="list-style-type: none"> – Napoleon (romantyczny synonim geniuszu); – anonimowi żołnierze biorący udział w wyprawie (dzięki ich poświęceniu Napoleon zrealizował swoje ambitne plany). 	<ul style="list-style-type: none"> – Kazimierz jako tragiczny bohater opowieści Grzegorza; – heroiczny czyn Kazimierza zapewnia mu sławę wśród potomnych; – Kazimierz ucieleśnieniem odwagi, determinacji oraz nieustępliwości.
WNIOSKI		
<ul style="list-style-type: none"> – życiowa droga Janka jako alternatywa dla bierności Kordiana; – tonacja historii kontrastem dla nastroju Kordiana. 	<ul style="list-style-type: none"> – wspomnienie wydarzeń z przeszłości potwierdzeniem wyjątkowości śmiertelnika; – historia z żołnierskiego życia dowodem na wspaniałość epoki napoleońskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> – dzieje Kazimierza apoteozą romantycznego heroizmu; – losy Kazimierza zapowiedzią losów Kordiana (bohater nie jest tego świadomy).

FUNKCJE OPOWIEŚCI GRZEGORZA

- ◉ historii kontrastem dla pesymistycznego sensu refleksji Kordiana wyrażonego w monologu otwierającym Akt I;
- ◉ przywołane przez Grzegorza postaci uwypuklają negatywne cechy osobowości Kordiana (np. refleksyjność, bierność, bezcelowość / jałowość egzystencji);
- ◉ historii łączy motyw parenetyczny (Janek, Napoleon i Kazimierz jako bohaterowie pozytywni / wzory egzystencji)

MOTYW SŁUGI

W LITERATURZE ROMANTYCZNEJ

- stary wajdelota, litewski pieśniarz
- bliski Konradowi, jedyna osoba, z którą może być szczery
- wychowawca Konrada, wyrabia w nim miłość do nieznanego mu, dalekiej ojczyzny i namawia do zemsty na Krzyżakach
- śpiewa pieśni, w których opowiada o historii Litwy i brutalnych najazdach krzyżackich, objaśnia Konradowi jego pochodzenie, stwarza i podsyca w nim miłość do wyidealizowanej ojczyzny - i nienawiść do wroga
- buduje tożsamość bohatera,
- czyni z niego Litwina
- zasiewa ziarno zemsty, nie pozwala zrezygnować ze zdrazieckiego planu, manipuluje
- mimo rozterek moralnych Konrada osiąga swój cel
- deklaruje, że w pieśniach zachowa pamięć o Konradzie i jego czynach i rozstawi imię bohatera w całej Litwie
- będzie strażnikiem pamięci o Konradzie

Halban

- stary sługa Kordiana
- silnie związany z młodym paniczem, lojalny i opiekuńczy
- człowiek doświadczony życiowo (był żołnierz, uczestniczył w walce narodowowyzwoleńczej, był na zesłaniu), mądry, patriota
- opowiada bajki, które mają cel dydaktyczny, mają naprowadzić zagubionego Kordiana na właściwą drogę - ukazać mu biografie do naśladowania, natchnąć nadzieją, zachęcić do działania, wskazać prawdziwe wartości
- próbuje pobudzić Kordiana do działania, wyrwać go z marazmu, trawiącego go poczucia bezsensu
- nie osiąga swojego celu, Kordian jest zbyt znudzony życiem i przepełniony smutkiem
- obiecuje, że nazwie swojego wnuka imieniem Kordian
- zadba o to, by imię bohatera nie zostało zapomniane

Grzegorz

2. Jakie dostrzegasz podobieństwa i różnice w kreacji Grzegorza i Halbana? Uzupełnij tabelę.

Elementy charakterystyki	Halban	Grzegorz
Kim jest? (wiek, czym się zajmuje, w jakiej relacji pozostaje z głównym bohaterem)		
Jakie formy przekazu stosuje? Co w nich przekazuje bohaterowi?		
Jaki ma wpływ na głównego bohatera?		
Co obiecuje bohaterowi przed jego śmiercią?		

Kim jest Kordian?

- nosi imię znaczące – Kordian (łac. *cor, cordis* = serce), które oznacza człowieka wrażliwego, kierującego się sercem
- ma 15 lat
- jest zakochany w Laurze
- opiekuje się nim stary służący Grzegorz
- jest poetą

Jaki jest Kordian?

- ulega pesymizmowi, mówi o śmierci
- jest nadwrażliwym marzycielem
- jest znudzony, apatyczny, bierny
- jest rozchwiany emocjonalnie
- jest niezdolny do czynu
- poddaje się różnym sprzecznym uczuciom

Kim chciałby być?

- pragnie dokonać czegoś wielkiego
- chce nadać sens swojemu życiu
- marzy o poświęceniu się wielkiej idei
- chce być aktywny
- pragnie doświadczyć czegoś innego niż zwykli ludzie

Dlaczego próbuje popełnić samobójstwo?

- nie potrafi zrealizować swoich marzeń
- jest przytłoczony życiem i poczuciem jego bezsensowności
- ma za sobą negatywne doświadczenie (nieszczęśliwą miłość)
- ma świadomość własnej niezdolności do czynu
- nie wierzy we własne możliwości
- jest przekonany, że śmierć będzie wyzwoleniem od „bólów świata”
- odczuwa Weltschmerz

KORDIAN WSPÓŁCZESNY

fotomontaż przy Brahms'ie ...

4. Jakie problemy Kordiana wydają ci się podobne do dylematów współczesnych młodych ludzi? Rozważ:

- problemy miłosne
- ustalanie swojej tożsamości
- rozczarowanie konsumpcjonizmem
- samotność, trudności w przyjaźni
- problemy międzypokoleniowe
- kryzys światopoglądowy